आ.व. २०८१/०८२ को पशुपंक्षि विकास शाखाको बार्षिक प्रगती

कार्यालयको परिचय

१.कार्यालयको नामः पशुपन्छी विकास शाखा कुशे जाजरकोट

२.ठेगानाः कुशे-६जाजरकोट

२.१ जिल्लाः जाजरकोट

२.२ गाउँपालिका कुशे गाउँपालिका

२.३ वडा नं ०६

२.४ टोलः थर्पु भार्मा

३. सम्पर्क टेलिफोन नम्बरः

३.१ मोवाईल नम्बरः

इमेल ठ्गानाः

परिचय

- राष्ट्रिय कुल गार्हस्थ उत्पादनको ३० प्रतिशतभन्दा बढी योगदान पु¥याइरहेको कृषि क्षेत्रमा करिब ६० प्रतिशत जनता यस पेशामा निर्भर आश्रित रहेको, करिब ८० प्रतिशत जनता यस क्षेत्रमा आबद्ध रहेको करिब ६५ प्रतिशत रोजगारी यस क्षेत्रले सिर्जना गरेको छ । कृषि पेसामा महिलाको सहभागिता करिब ७० प्रतिशतभन्दा बढी रहेको छ । वार्षिक ५ लाखभन्दा बढी रोजगारी यही क्षेत्रबाट सृजना भएको छ । समग्रमा नेपालको कुल गार्हस्थ उत्पादनको कृषि क्षेत्रबाट करिब २४.९ प्रतिशतभन्दा बढी योगदान पुराएको छ ।

- यस क्षेत्रको योगदानमा पशुपालन क्षेत्रको योगदान करिब २६.८ प्रतिशत रहेको छ भने कुल गार्हस्थ उत्पादनमा पशुपालन क्षेत्रबाट करिब ११ प्रतिशत योगदान पुर्याएकाले कृषि र पशु विकासको क्षेत्रबाट राष्ट्रको समग्र अर्थतन्त्रमा पु¥याएको योगदानको महत्व निकै उच्च रहेको छ ।

परिचय

- जाजरकोट एक पहाडी जिल्ला हो । यो जिल्लाको कुशे गाउँपालिका पशुपालन व्यवसायमा निर्हित क्षेत्र हो । यहाँ वसोवास गर्ने मानिसहरुले धेरै जसो गाई,भैसी,भेडा बाख्रापालन व्यवसाय गर्दछन। केहि मात्रामा दुध मासु उत्पादन गरि स्थानीय बजारमा बिक्रि गर्ने गर्दछन । यहाँ आवश्यक पर्ने ७६ प्रतिशत दुध,मासु तथा अण्डा अपुग देखिन्छ कुशे गाउँपालिकामा पशुको संख्या धेरै भयता पनि यहाँ अनउत्पादक पशुको संख्या धेरै छन ।

- कुशे गाउँपालिकामा गाईको संख्या १७९०७ रहेको छ,भैसीको संख्या ६३७९ रहेको छ त्यस्तै भेडा बाख्राको संख्या ४७७२७ छ भने कुखुराको संख्या १६९८९ रहेको छ। यो संख्या कुशे गाउँपालिकाको कृषि तथ्याङ २०८१ को प्रारम्भिक नतिजा हो । यो नतिजामा पनि केही त्रुटी देखिन्छ । यो संख्यामा १० प्रतिशत पशुले मात्र दुध उत्पादन गरेको देखिन्छ भने ५५ प्रतिशत मासु उत्पादन भएको देखिन्छ । बार्षीक रुपमा ९१ अण्डा प्रतिब्यक्ति आवश्यक पर्दछ भने यहाँ अण्डा निकै कम उत्पादन हुन्छ । पशु तथा कृषिजन्य उत्पादन कम हुँदा कुपोषणको सम्भावना निकै बढ्ने देखिन्छ। प्रसस्त मात्रामा चरन क्षेत्र रहेको यस कुशे गाउँपालिकामा पशुपालन व्यवसायको राम्रो सम्भावना देखिन्छ । विदेश पलायन हुने जनशक्तीलाई स्थानीय स्तरमा उपयोग गर्ने निती, नियम र गुरुयोजना तयार गर्न जरुरी देखिन्छ । यो कुरा स्थानीय जनप्रतिनिधीहरुको भिजन र क्षमतामा पनि भर पर्ने देखिन्छ ।

उद्देश्य-

- **पशुपालन ब्यवसायलाइ विविधिकरण,व्यवसायीकरण,आएमुलक तथा सम्मानित पेशाको रुपमा विकास गरि राष्ट्रिय उत्पादनमा योगदान पुर्‍याउने**
- ग्रामिण अर्थतन्त्रलाइ टेवा पुऱ्याउन र क्षेत्रीय सन्तुलन कायम गर्न र सन्तुलित आहार उत्पादन गरि कुपोषण हटाउन
- पशुपन्छिपालन बाट गरिब तथा सामाजिक दृष्टिकोणबाट पिछडिएका वर्ग र महिला वर्गको आर्थिक तथा सामाजिक स्थितीमा सुधार ल्याउन
- **उन्नत पशुपालन पेशालाई कृषक परिवारको प्रमुख आयश्रोतको रुपमा विकास गरी वातावरण संरक्षण तथा सन्तुलन कायम गर्न सहयोग पुर्‍याउने ।**

- व्यवसायीक पशुपंछीपालन, त्यसको श्रोत विकास तथा संरक्षण सेवा तथा वजार व्यवस्थापनमा निजि क्षेत्रलाई संलग्न गराउने ।

- पशुपंछी उत्पादन क्षेत्र र सम्वन्धित उद्योग र व्यापारलाई प्रोत्साहन दिई स्वरोजगारको अवसरमा वृद्धि ल्याउने ।

- देशको पशुधनको सुरक्षा र जनस्वास्थ्य संरक्षणमा योगदान पुर्‍याउन विशेष पशु रोगहरुको नियन्त्रण सेवामा विस्तार गर्ने ।

- पशुपंछी उद्योग व्यवसायसंग सम्बन्धित सामाग्रीहरुको गुणँस्तर निर्धारण तथा नियन्त्रण सेवामा विस्तार गर्ने।

कार्यहरु

- व्यवस्थित पशुपालन सम्बन्धि गूरुयोजना तयार पार्ने ।
- पशुपालन व्यवसायलाई सुब्यवस्थित तथा मर्यादित गरि विभिन्न रोग तथा प्रकोपबाट हुने हानि नोक्सानिलाई नियन्त्रण गर्ने ।
- पशु स्वास्थ्य उपचार लाई सर्वकुलभ तथा कृषको पहुँच पुग्नेगरि विस्तार गर्ने ।
- विभिन्नन जुनोटिक रोगहरुको बारेमा जनचेतना फैलाउने ।
- कृषि तथा पशुपालन व्यवसायलाई आत्मनिर्भर उन्मुख बनाई जिविकोपार्जनमा सुधार ल्याउन ।

कार्यक्षेत्र

कुशो गाउँपालिकाका ९ वटै वडाहरु जस अन्तर्गत सञ्चालनमा रहेका सेवा केन्द्रहरु

- पशु सेवाकेन्द्र टालेगाउँ कुशो २
- पशु सेवा केन्द्र चौरिखेत कुशो ४
- पशु सेवा केन्द्र ढिमे कुशो ५
- पशु सेवा केन्द्र घरगां कुशो ६

५ . पालीकाको कुल क्षेत्रफल (हे.)   २७३.९७ वर्ग किलोमिटर
५.१ खेती योग्य क्षेत्रफल -   -
५.२ खेती गरिरहेको क्षेत्रफल -
५.३ वाझो जग्गाको क्षेत्रफल -
६. सिंचित जग्गाको क्षेत्रफल-
७. पालीकाको कुल जनसंख्या-   २४१७१
८. पालीकामा कृषि पेशामा संलग्न जनसंख्या -
९. प्रति व्यक्ती उपलव्ध जमिनको क्षेत्रफल-
१०. प्रति प्राविधिक किसान संख्या (सेवा दिनु पर्ने)- ७७७

पशुपन्छि तथ्याङ्क

सि नं	पशुपन्छी विवरण	परिमाण (संख्या)	कैफियत
१	गाई गोरु	१७९०७	
२	भैंसी	६३७९	
३	बाख्रा	४०१५७	
४	भेडा	७५६०	
५	घोडा	१७७	
५	बगुर	३०	
७	कुखुरा	१६९८९	
८	हाँस	३४	
९	कालिज	३८	
१०	खरायो	४७३	
११	कुकुर	३८१२	

जनशक्ति विवरण

सि.नं.	पद	स्वीकृत दरबन्दि	पद पूर्ती संख्या	रिक्त संख्या	कैफियत
१	पशु चिकित्सक	१	१	०	
२	पशु विकास अधिकृत	१	१	०	
३	पशु सेवा प्राविधिक	१	१	०	
४	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	१	१	०	
५	नायब पशु सेवा प्राविधिक	२	१	१	
६	नायब पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	२	१	१	
७	कार्यालय सहयोगी	१	१	०	
	जम्मा	९	७	२	

कर्मचारी विवरण

क्र.स	पदनाम	सेवा समूह	श्रेणि	पदपुर्ति संख्या	रिक्त पद संख्या	कैफियत
१	डा.उमेश थापामगर	नेपाल कृषि/ भेटेरिनरि	अधिकृतस्तर सातौं	१	०	९८५८०३३५३४
२	तुल बहादुर डाँगि	नेपाल कृषि/ Livestock	अधिकृतस्तर छैठौं	१	०	९८४८१८९३१९
३	इन्द्र विष्ट	नेपाल कृषि/ भेटेरिनरि	सहायकस्तर पाँचौं	१	०	९८६६१०९५०३
४	अविनास गिरि	नेपाल कृषि/ Livestock	सहायकस्तर पाँचौं	१	०	९८६६७३४४८७
५	निर्मला कुमारि भट्ट	नेपाल कृषि/ Livestock	सहायकस्तर चौथो	१	१	९८६२४८५९८८
६	विष्णु बहादुर खड्का	नेपाल कृषि/ भेटेरिनरि	सहायकस्तर चौथो	१	१	९८४३५१४२५७
			जम्मा	६	२	

एक गाँउ/एक प्राविधिक कर्मचारी विवरण

सि.नं.	प्राविधिक कर्मचारीको नाम	कार्यरत स्थानीय तहको नाम	सम्पर्क नम्बर	गरिने मुख्य मुख्य कार्यहरु
१)	सुनिल हमाल	कुशे गा.पा.	९७४८३१२०११	समुह गठन,परिचालन पशु पशुपन्छी औषधि उपचार सेवा बिमा
२	महेन्द्र जङ शाह	कुशे गा.पा.	९७४५२२०६०१	समुह गठन,परिचालन पशु पशुपन्छी औषधि उपचार सेवा बिमा
३	मान बहादुर सिंङ	कुशे गा.पा.	९७६६७६४१८८	समुह गठन,परिचालन पशु पशुपन्छी औषधि उपचार सेवा बिमा
४	गणेशमान सिंङ	कुशे गा.पा.	९७४८३१४५६४	समुह गठन,परिचालन पशु पशुपन्छी औषधि उपचार सेवा बिमा

बार्षिक विनियोजन बजेट र खर्च विवरण

बार्षिक विकास कार्यक्रम

बजेट शिर्षक	कार्यक्रमको नाम	बार्षिक विनियोजित बजेट (रु हजारमा)	प्रथम चौमासिक विनियोजित बजेट (रु हजारमा)	दोस्रो चौमासिक खर्च (रु. हजारमा)	तेस्रो चौमासिक खर्च प्रतिशत	कार्यक्रम कार्यान्वयको खर्च प्रतिशत
२६९	महामारि/आकस्मिक रोग नियन्त्रण	रु. ८००००।-	०	०	रु. ८००००।-	१०० प्रतिशत सम्पन भएको
२६८	इपिडिमियोलोजि रिपोर्टिङ	रु.१२०००।	०	०	रु.१२०००।-	१०० प्रतिशत सम्पन भएको
२८९	कृषि,पशुपंक्षि तथा मत्स्य तथ्याक अध्यावधिक कार्यक्र	ररु. ६००००।-	०	०	रु. ६००००।-	(संघबाट नगर्नु भनेर परिपत्र जारी भएको)

बजेट शिर्षक	कार्यक्रमको नाम	बार्षिक विनियोजित बजेट (रु हजारमा)	प्रथम चौमासिक विनियोजित बजेट (रु हजारमा)	दोस्रो चौमासिक खर्च (रु. हजारमा)	तेस्रो चौमासिक खर्च प्रतिशत	कार्यक्रम कार्यान्वयको खर्च प्रतिशत
३२	रेविज खोप शिविर तथा व्यावस्थापन	रु ४०००००।-	०	रु ४०००००।	०	१०० प्रतिशत सम्पन भएको
४२	पशु स्वास्थ्य शिविर	रु १५००००।-	०		रु १५००००	१०० प्रतिशत सम्पन भएको
७५	औषधि खरिद पशु सेवा	रु ४५००००।-	रु २०००००।–	०	रु २५००००।–	१०० प्रतिशत सम्पन भएको

बजेट शिर्षक	कार्यक्रमको नाम	बार्षिक विनियोजित बजेट (रु हजारमा)	प्रथम चौमासिक विनियोजित बजेट (रु हजारमा)	दोस्रो चौमासिक खर्च (रु. हजारमा)	तेस्रो चौमासिक खर्च प्रतिशत	कार्यक्रम कार्यान्वयको खर्च प्रतिशत
३३२	पशु आहार तथा स्वास्थ्य सुधारको लागि प्रोबायोटिक तथा घाँसको विउ विरुवा वितरण कार्यक्रम	रु १५००००।-	०	०	रु १५००००।-	१०० प्रतिशत सम्पन भएको।

जम्मा वित्तिय खर्च प्रतिशत

जम्मा बजेट	खर्च भएको बजेट	बाँकि बजेट	खर्च प्रतिशत
रु.१३०२०००	रु.१२४२०००।-	रु.६००००।	९५.३९%

राजश्व	रु. ३०५६५।	डिस्पेन्सरी फाटबाट जम्मा भएको सिफारिस र पशुपन्छी निर्यात तथा पशु सेवा केन्द्रहरुबाट जम्मा पालिकामा भएको।

प्रदेशबाट संचालित भ्याक्सिन र स्वास्थ शिविर कार्यक्रमहरु

क्र.स.	संचालित कार्यक्रम	पशुपंक्षि जात	संख्या	कैफियत
१	FMD Vaccine	गाई,भैसि	३१३१	भैसकेको
२	रेविज भ्याक्सिन	कुकुर,विरालो	८००।-	भैसकेको
३	पि.पि.आर भ्याक्सिन	भेडा बाखा	२१५००	भैसकेको

४ विज्ञ सहितको एक दिने निशुल्क पशु स्वास्थ शिविरमा

क स	पशुपन्छीहरुको विवरण	संख्या
१	बाख्रा	५४३९
२	भैसी	२५४
३	गाईगोरु	४३५
४	भेडा	१५०८
५	कुकुर	१३१
६	घोडा	६
७	बिरालो	१
	जम्मा	८०५१

कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन बाट हाँसिल भएका मुख्य उपलब्धिहरु

- पशुपंन्छी उपचार सेवा
- रेविज रोग नियनत्रणमा टेवा
- कृषि तथा पशुपालन प्रति अग्रसर हुन अभिप्रेरित
- विभिन्न रोग तथा प्रकोप बाट हुने क्षति न्यूनिकरण
- उन्नत प्रविधि तर्फ कृषकको आकर्षण

➢ पशु स्वास्थ शिविर सञ्चालन कार्यक्रम

कुशे गाउँपालिका पशुपन्छी विकास शाखाले आयोजना पशु स्वास्थ शिविर सञ्चालन गरेको छ।

वडा नम्वर	घर धुरी	औषधी वितरण तथा उपचार सेवा भएको पशुपन्छी
१	१११	१३००
८	१७८	२७६३

- पशु आहार तथा स्वास्थ्य सुधारको लागि प्रोबायोटिक तथा घाँसको विउ विरुवा वितरण कार्यक्रम कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको

- पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी रोग अन्वेशण प्रयोगशाला सुर्खेत सहितको टोलीबाट नमुना संकलन कार्य भएको

कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयन बाट हाँसिल भएका मुख्य उपलब्धिहरु

- पशुपंन्छी उपचार सेवा
- रेविज रोग नियनत्रणमा टेवा
- कृषि तथा पशुपालन प्रति अग्रसर हुन अभिप्रेरित
- विभिन्न रोग तथा प्रकोप बाट हुने क्षति न्यूनिकरण
- उन्नत प्रविधि तर्फ कृषकको आकर्षण

कुशे गाउँपालिका पशुपन्छी विकास शाखाको आर्थिक बर्ष २०८१।८२ सालको बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन ।

क्र स	विवरण	गाई	गोरु	भेसि	राँगा	भेडा	थुमा	बाख्रा	बोका	घोडा	कुकुर	कुखुरा	खच्चर	बङगुर	जम्मा घरधुरि	
१	मेडिकल उपचार	१५६९	१४६३	८३२	२७४	५०४८	६८१	९५२४	१२८९	९८	६८६	१९४७	४७	१०	पुरुष	महिला
२	गानोलोजीक उपचार	२४८		१४३	१०	६५८		१३५२			३०					
३	माईनरसर्जिकल उपचार	५२८	२८३	२१८	३८	२७२	३८५	७७०	२४१	१३	३३	११	४	५		
४	क्यास्टेशन		१४१				२०५		३५४							
	जम्मा पशु सख्या	२३५४	१८६०	११९३	३२२	५९७८	१२७१	११६४६	१८७५	१११	९४९	१९५८	५१	१५	१३०९	१६०१

कुल उपचार गरिएको पशुपन्छीको सख्या २९५७४

१. बार्षिक विकास कार्यक्रम मुख्यमुख्य उपलव्धीहरु

- पशुपन्छीमा मेडिकल तथा बन्ध्याकरण कार्यक्रम
- गोठ खोर तथा नश्ल सुधार कार्यक्रम
- रेविज खोप संञ्चालन २१०० डोज
- पि पि आर खोप कार्यक्रम संञ्चालन २१५०० डोज
- जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन
- समूह गठन तथा परिचालन
- कृषि ऋण कार्यक्रम सञ्चालन
- बिमा कार्यक्रम सञ्चालन

बजेट कार्यान्यनमा देखिएका समस्याहरु

- भौगोलिक विकटता
- जनचेतनाको कमि
- उपर्युक्त प्रचार प्रसार तथा प्रविधियुक्त तालिमको व्यवस्था नहुनु
- कृषको माग बमोजिम सेवा प्रवाह सर्वसुलभ बनाउन नसक्नु
- स्पष्ट नीतिनियम नहुनु तथा कार्यान्वयन फितलो हुनु
- तल्लो स्तरका कृषकहरुलाई राज्यको मुल प्रवाहिकरणमा ल्याउन नसक्नु
- कृषक जनस्तरमा कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय जिविकोपार्जनको लागि मात्रै बुझ्नु